

Samen recht doen

ChristenUnie

Harderwijk-Hierden

Verkiezingsprogramma
2022 - 2026

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 - Betrouwbare overheid in een veilige gemeente	5
Hoofdstuk 2 - Energie en duurzaamheid	11
Hoofdstuk 3 - Wonen en ruimte	15
Hoofdstuk 4 - Zorg	19
Hoofdstuk 5 - Gezin, jeugd en onderwijs	23
Hoofdstuk 6 - Economie, werk en inkomen	27
Hoofdstuk 7 - Mobiliteit	31
Hoofdstuk 8 - Kunst, cultuur en sport	35

Samen recht doen

Harderwijk is een prachtige gemeente om te zijn, te wonen, te werken en om te genieten van kunst, cultuur en natuur. De afgelopen vier jaar heeft de ChristenUnie in het bestuur van Harderwijk en Hierden werk mogen maken van haar idealen. We hebben laten zien waar ons hart ligt en vanuit welke waarden wij in de politiek keuzes maken. Hierbij worden we geïnspireerd door Gods liefde voor de wereld en de waarden die we in de Bijbel leren. Zo mochten we de afgelopen jaren relevant zijn voor de groei en de bloei van onze gemeente. De komende jaren gaan we daar graag mee verder omdat ons werk nog niet af is.

Daarom gaan wij met dit programma van hoop de komende verkiezingen in en presenteren we ons verkiezingsprogramma vol plannen die laten zien dat de ChristenUnie wil bouwen aan een samenleving waarin aandacht is voor wat echt telt: Wij investeren in zorg voor elkaar, in een overheid die bondgenoot is van de inwoners van Harderwijk en Hierden en in keuzes die goed zijn voor de schepping.

In ons verkiezingsprogramma gaan we in op allerlei thema's. Maar we realiseren ons ook dat we niet kunnen overzien wat er de komende jaren op ons af gaat komen. De wereld kan er zomaar ineens anders uit komen te zien. Dat hebben we de afgelopen jaren gemerkt. In dit programma leggen we dus niet voor elke stap vast wat we willen. We laten zien wat we belangrijk vinden en hoe wij keuzes maken. Zodat we nieuwe uitdagingen goed aan kunnen gaan. En waar wij op aanspreekbaar zijn. Wij willen Samen Recht Doen.

- + Samen, want het onderstreept dat niemand het alleen hoeft te doen. En omdat het onderstreept dat de overheid pas goed functioneert als zij samen werkt met de inwoners.
- + Recht, want ieder mens telt en we willen strijden tegen onrecht.
- + Doen, want onze woorden krijgen pas inhoud als we in beweging komen.

Op 16 maart 2022 zijn de gemeenteraadsverkiezingen. Met jouw stem maak je duidelijk wat je belangrijk vindt voor Harderwijk en Hierden.

SAMEN RECHT DOEN

Christen
Unie

Ieder mens is uniek en waardevol voor God. Wie je ook bent, wat je achtergrond ook is: jij telt mee. De ChristenUnie is overtuigd van de waarde van kleine gemeenschappen waarin mensen samen tot bloei komen. Om die bloei te dienen, moet de overheid vertrouwen geven.

Te vaak is een systeem belangrijker dan mensen.
Te vaak blokkeren kille targets, doelen en regels de menselijke maat. Te vaak is er nauwelijks oog voor die ene.
Te vaak is er wantrouwen waar vertrouwen nodig is.

Dit moet radicaal anders. Het is tijd om recht te doen.

De ChristenUnie wil recht doen aan elke inwoner die bijdraagt aan de samenleving en aan iedereen die een helpende hand nodig heeft. Recht doen aan de schepping, recht doen aan woningzoekenden en recht doen aan de waardevolle lokale economie.

Rechtvaardige regels zijn nodig. Maar ook de ruimte om daarvan af te kunnen wijken om iemand er bovenop te helpen. Ruimte voor oplossingen op maat. Daarom zet de ChristenUnie zich in voor een samenleving, ons land en jouw stad of dorp, waar we samen recht doen.

Hoofdstuk 1

Betrouwbare overheid in een veilige gemeente

Waar staat de ChristenUnie voor?

Onze gemeente Harderwijk vormt een echte samenleving als mensen elkaar zien en helpen, verbinding zoeken en over verschillen praten. We kunnen alleen samenleven als we – ondanks alle verschillen – onze basiswaarden op handen én in onze harten dragen. Dat is het principe waarop onze democratische rechtsstaat is gebouwd.

Bij de ChristenUnie staan mensen, schepping en samenleving centraal. Een samenleving die het werk is van inwoners en maatschappelijke verbanden samen. De gemeente heeft vooral als taak de samenleving te versterken en staat daarom naast mensen. Om te wijzen op de eigen verantwoordelijkheid maar ook om mee te denken, te stimuleren en te ondersteunen waar dat nodig is. De menselijk maat, dát past bij de ChristenUnie, dát past bij Harderwijk. Maatwerk is oog hebben voor de specifieke situatie van inwoners. De één heeft sneller ondersteuning nodig dan de ander. Binnen de regels zoeken we naar mogelijkheden om mensen die extra kwetsbaar zijn of een bijzondere vraag hebben te helpen. De overheid is een vangnet voor mensen die het echt niet zelf of samen met anderen kunnen. Inwoners moeten een beroep kunnen doen op de overheid als hun vrijheid, gezondheid, veiligheid of bestaanszekerheid in het geding is. Het is nodig dat de overheid ook kaders en grenzen aangeeft en in voorkomende gevallen handhaaft.

De gemeente werkt daarin nauw samen met de maatschappelijke verbanden in Harderwijk en Hierden. Verenigingen, kerken en andere religieuze verbanden, ondernemers en inwoners kunnen zelf verantwoordelijkheden nemen om de samenleving te laten bloeien. De gemeente geeft hiervoor ruimte en ondersteuning.

Vertrouwen

Het vertrouwen in de politiek en in de overheid staat onder druk. De tegenstellingen tussen mensen en groepen mensen lijken groter te worden. Een betrouwbare overheid, goed bestuur en integer leiderschap vormen de basis van herstel. In Harderwijk werken het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad op een collegiale en opbouwende manier samen. Gemeenteraad en college houden elkaar scherp en werken samen in het verwezenlijken van plannen en het oplossen van problemen. De fractie van de ChristenUnie wil in dit samenspel betrouwbaar en constructief te werk gaan. We vertellen het eerlijke verhaal en praten geen mensen naar de mond. We doen recht aan mens en schepping en zijn daarop aanspreekbaar. De mensen van de ChristenUnie laten zich daarin leiden door wat God ons leert in de Bijbel: 'Niet anders dan recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg te gaan van je God.' (Micha 6:8).

De ChristenUnie wil bijdragen aan het uitbouwen van vertrouwen door:

- + Open, herkenbaar en aanspreekbaar te zijn in Harderwijk.
- + Eerlijk te zijn en geen beloftes te doen die niet kunnen worden nagekomen.
- + Het onderwerp integriteit continu aandacht te geven.
- + Ervoor te zorgen dat politieke processen zoveel mogelijk in de openbaarheid plaatsvinden.
- + De bereikbaarheid en dienstverlening van de gemeente hoge prioriteit te geven.

5

De gemeente, dat zijn we samen

De ChristenUnie wil dat inwoners in Harderwijk en Hierden zoveel mogelijk zelf verantwoordelijkheid nemen voor het eigen handelen en - samen met anderen en de overheid - de zorg voor de samenleving oppakken. Hierbij past een overheid die meedenkt en faciliteert. De ChristenUnie stimuleert dat inwoners zichzelf organiseren in bijv. coöperaties en daarmee verantwoordelijkheden op zich nemen op het gebied van duurzaamheid, zorg, lokale economie of wijkbeheer. Energiecoöperatie Endura, ontmoetingstuin de Rietmeen, buurttuin De Veldkamp en Natuurtuin Harderwijk zijn hiervan mooie voorbeelden. Meer verantwoordelijkheid van inwoners vraagt om minder regels van de gemeente, om minder administratieve lasten en bureaucratie. Kortom, om een college en raad die durven los te laten.

De ChristenUnie zet in op het meedenken van inwoners, via platforms en andere organisaties voorafgaande aan beleidsvorming in de raad. Inwonersinitiatieven willen we ruimhartig verwelkomen en inwonersparticipatie stimuleren wij omdat we ervan overtuigd zijn dat het goed is gebruik te maken van de kennis en ervaring van onze inwoners. Het online Stadsgesprek en Stadsidee zijn hiervan mooie voorbeelden. Wel letten we erop dat de gemeenteraad vanaf het begin heel duidelijk is over de uitvoering. De gemeenteraad maakt afwegingen op basis van alle aspecten van een voorstel. Het is dus niet: u vraagt, wij draaien. Dat vraagt om duidelijke financiële en technische kaders.

De ChristenUnie waardeert het eigene van wijken. De gemeente moet alle mogelijkheden benutten om bewoners van buurten en wijken te betrekken bij zaken die hen raken.

De rol van de lokale media is belangrijk om het werk van de gemeente goed onder de aandacht te brengen van de inwoners. En om gemeente en politiek scherp te houden. Een sterke, zelfstandige lokale of regionale nieuwsvoorziening is dus belangrijk.

- + Inwoners zijn altijd gesprekspartner in beleid dat hen raakt.
- + Lokale en regionale media behouden een zelfstandige positie.

Betrekken van jongeren

Democratie is geen statisch begrip, maar een werkwoord. Daarom wil de ChristenUnie zich inzetten om inwoners en dus ook de jongeren in Harderwijk en Hierden te betrekken bij de lokale democratie.

In Harderwijk wil de ChristenUnie zich inzetten om meer samen te werken met middelbare scholen bij het betrekken van jongeren. Door concrete casussen (ontwikkelgebieden of duurzaamheidsplannen) die spelen in de gemeente voor te leggen aan scholieren worden zij betrokken bij deze plannen en kan hun mening worden opgehaald. De ChristenUnie is van mening dat de gemeente het initiatief moet nemen jongeren te betrekken. Ambtenaren zoeken jongeren actief op, bijvoorbeeld op straat, op school of op de sportvereniging.

- + Bij nieuwe ontwikkelgebieden, zoals Nieuw Weiburg en Kranenburg Noord worden jongeren specifiek betrokken in het maken van plannen voor de inrichting.

Iedereen doet mee

Samen gemeente zijn houdt ook in dat we willen dat alle inwoners van Harderwijk en Hierden zich hier thuis voelen en dat iedereen volop wordt aangemoedigd om mee te doen in onze samenleving. Elke inwoner van Harderwijk heeft recht op een rechtvaardige behandeling, onafhankelijk van geslacht, afkomst, handicap of andere status. Discriminatie en racisme doen afbreuk aan die gelijkwaardigheid en vrijheid. De ChristenUnie wil dat iedereen, ongeacht zijn of haar achtergrond, zich vertegenwoordigd voelt in de gemeente.

- + Het antidiscriminatiebureau moet goed vindbaar en bereikbaar zijn.

Digitalisering en communicatie

Ontmoeting tussen inwoners en overheid vindt op veel verschillende manieren plaats. Nederland digita-

liseert snel en de coronacrisis heeft hieraan een extra stimulans gegeven. Ook zien we dat traditionele vraagstukken op het gebied van veiligheid, gezondheid, zorg en in de fysieke leefomgeving steeds meer ondersteund worden door digitale middelen zoals camera's, digitale platforms, zelfhulp op afstand, en data-analyse.

In onze gemeente telt ieder mee, en daarom wil de ChristenUnie dat onze dienstverlening en gemeentelijke projecten aansluiten bij iedere inwoner. Tegelijk dreigen er mensen digitaal de aansluiting te missen en wordt kans-ongelijkheid vergroot. Inwoners moeten daarom geholpen worden om digitaal vaardig te zijn. De ChristenUnie wil in Harderwijk een digitale aanpak, waarin inwoners, bedrijven, scholen, maatschappelijke instellingen en de gemeente elkaar snel kunnen vinden.

We blijven oog houden voor mensen die deze ontwikkeling lastig vinden of om andere redenen niet goed digitaal kunnen communiceren. Daarom moet het altijd mogelijk zijn voor inwoners om te bellen of een fysieke afspraak te maken. Voor veel mensen is de samenleving complex geworden. Een deel van de ouderen, migranten en laaggeletterden vindt het ingewikkeld om op tijd de juiste informatie te vinden of om bij de overheid aan te kloppen voor hulp. De ChristenUnie wil dat de gemeente Harderwijk haar regels zo simpel mogelijk houdt.

- + De gemeente en instanties die belangrijk zijn voor inwoners blijven fysiek en telefonisch bereikbaar.
- + De berichten over aanvragen en besluiten, zoals vergunningen, (bestemmings)plannen en lokale regelgeving blijven in de Harderwijker Courant verschijnen.

Financiën

Voor de ChristenUnie is rentmeesterschap een belangrijk uitgangspunt in het beheren van financiën. We voelen ons verantwoordelijk om goed om te gaan met de samenleving en de schepping. Daarom staan we voor een goed beheer van financiële middelen. Daarbij past zorgvuldigheid en een vooruitziende blik: we zijn niet alleen bezig met vandaag maar ook met de toekomst. Daarom investeren we in duurzame oplossingen en reserveren we geld voor mindere tijden. En als de kosten van de gemeente stijgen of we moeten bezuinigen, dan zijn we daar eerlijk over.

- + Bij bezuinigingen wil de ChristenUnie kwetsbare mensen, natuur en basale voorzieningen zoveel mogelijk ontzien.
- + Structurele uitgaven moeten met structurele middelen begroot te worden en dus niet met incidentele meevallers.
- + De gemeente is duidelijk over stijgende kosten en laat inwoners meedenken over manieren om kosten te drukken.
- + De lokale belastingen stijgen in principe niet meer dan de inflatiecorrectie.
- + De dienstverlening van de gemeente (heffingen en leges) is zoveel mogelijk kostendekkend.

Veiligheid

Het is belangrijk dat je veilig voelt in je huis, op je werk, als je sport of als je onderweg bent naar school. Je veilig voelen is een basis voor rust, vrede en ontwikkeling terwijl onveiligheid een voedingsbodem is voor instabiliteit, radicalisering, angst en polarisatie. Veiligheid is meer dan het ontbreken van gevaar. Het is de aanwezigheid van zorg, steun, geborgenheid en gezien worden. Daarom wil de ChristenUnie dat veiligheid zoveel mogelijk in samenhang wordt bekeken met andere beleidsterreinen, zoals jeugdhulp, ruimtelijke ordening, integratie en welzijn. Alle organisaties die met deze thema's te maken hebben dragen eraan bij dat Harderwijk veilig is en blijft.

Veilig wonen

Als het gaat om veiligheid, heeft elke buurt of wijk een eigen aanpak nodig. Een buurt waarin jongeren veilig naar school gaan en ruimte hebben om te spelen, waarin ouders met een gerust hart wonen, werken en winkelen en waarin ouderen zonder zorg over straat kunnen en actief kunnen zijn. Uitgangspunt voor

veilig wonen en leven is dat altijd samen met de wijkbewoners gezocht wordt naar oplossingen. Dat is niet alleen aan de orde bij inbraakpreventie, maar bijvoorbeeld ook bij structurele onveilige verkeerssituaties of overlast van hangjongeren of verwarde personen. Bij meldingen moet de gemeente adequaat kunnen reageren. De ambtelijke organisatie moet daarvoor toegerust zijn en de wijkagent moet zoveel mogelijk fysiek aanwezig zijn in de wijk.

Elk jaar ervaren inwoners overlast van het illegaal afsteken van vuurwerk rond de jaarwisseling. De financiële schade, de impact op mensen en de schadelijke effecten voor het milieu zijn groot. Daarom wil de ChristenUnie vuurwerkvrije zones instellen in gebieden waar veel overlast is geweest of veel schade is aangericht.

- + Wijkagenten en jongerenwerkers zijn zoveel mogelijk fysiek aanwezig zijn in de wijken
- + De gemeente richt in samenwerking met inwoners vuurwerkvrije zones in rond de jaarwisseling.

Veilig opgroeien

Kinderen hebben het recht om veilig te zijn, om beschermd te worden tegen mishandeling. Want de gevolgen van mishandeling zijn groot. Geweld in huiselijke kring komt vaker voor dan we denken. Niet alleen kinderen maar ook ouderen en (ex-)partners zijn dagelijks slachtoffer.

Het is essentieel dat instanties die zich bezighouden met veiligheid aansluiten bij instanties die zorg verlenen. Een jongere die in aanraking komt met politie of justitie moet een positief toekomstbeeld kunnen terugvinden. De ChristenUnie wil dat de gemeente de regie pakt bij vroegtijdig signaleren en bij het bijsturen van jongeren die in de problemen komen. Daarbij wordt nauw samengewerkt met de jongere zelf, de ouders, het onderwijs en de betrokken hulpverleningsinstanties.

Streng aanpak van overlast en uitbuiting

Mensen zijn te waardevol om in drugs, drank, gokken of prostitutie zichzelf, hun vrijheid en waardigheid kwijt te raken. De ChristenUnie wil dat in het drugs- en alcoholbeleid gezondheid centraal staat, direct gevolgd door het voorkomen van overlast. We willen dat de gemeente inzet op preventie, samen met scholen, ouders, horeca, sportverenigingen en andere betrokkenen. Ook wanneer het gaat om drank is de ChristenUnie ambitieus in het voorkomen van verslaving. Effectieve handhaving van de leeftijdsgrens voor alcohol is hiervoor nodig, maar ook preventieprogramma's gericht op jongeren en hun ouders. De kroegentocht met ouders is een voorbeeld van een drukbezochte, gewaardeerde campagne die de komende jaren moet worden voortgezet. De ChristenUnie ziet graag de coffeeshop verplaatst uit het (toeristisch) centrum van de stad.

De ChristenUnie wil dat Harderwijk een gemeente is waar prostitutie geen slachtoffers maakt. De gemeente moet met de veiligheidspartners alle middelen inzetten om uitbuiting en mensenhandel, in welke vorm dan ook, tegen te gaan. Dit geldt voor onze eigen inwoners maar ook voor arbeidsmigranten of anderen die voor korte tijd in onze gemeente verblijven.

Kortom: de ChristenUnie staat voor een sterke en sociale stad, waarin iedereen meetelt en meedoet. We zijn ervan overtuigd dat ieder mens waardevol is en het verdient om tot ontplooiing te komen. In Harderwijk investeren we in een duurzame, groene en gezonde stad – niet alleen voor onszelf, maar ook voor onze kinderen.

- + Tegen illegale hennepkwekerijen en growshops wordt hard opgetreden. Samen met andere gemeenten in de regio pakken we druggerelateerde criminaliteit hard aan.
- + Het lokale Preventieakkoord wordt samen met maatschappelijke partners voortgezet.
- + Casino's en coffeeshop nemen maatregelen om bij bovenmatig verslavingsgedrag ook richting verslavingszorg te verwijzen.
- + We zetten ons stevig in tegen seksuele uitbuiting, arbeidsuitbuiting en criminele uitbuiting en zorgen voor opvang en begeleiding van mensen die daar slachtoffer van zijn geworden.

Hoofdstuk 2

Energie en duurzaamheid

Waar staat de ChristenUnie voor?

Mensen zijn onderdeel van een prachtige schepping. In onze gemeente kunnen we genieten van veel soorten landschappen en een diversiteit aan flora en fauna. De ChristenUnie zet krachtig in op de beweging naar een groene, duurzame samenleving en economie. Duurzaamheid gaat niet alleen om het hier en nu, maar ook om het elders en later. Dit betekent dat we rekening houden met de gevolgen van ons handelen voor mensen die ergens anders leven en voor mensen die later zullen leven. Om klimaatverandering tegen te gaan staat energiebesparing voorop. Fossiele brandstoffen moeten tot 2050 vervangen worden door schonere alternatieven. Ook in Harderwijk zoeken we naar locaties om energie op te wekken via wind en zon. Dat heeft gevolgen voor onze leefomgeving en dus wegen we zorgvuldig af waar dat wel en niet kan.

Harderwijk groener

Er komen meer bomen en groene daken en waar mogelijk wordt bestrating vervangen door groen(stroken). Zo verbetert de leefbaarheid door vermindering van hittestress, betere biodiversiteit en schonere lucht. Ook draagt dit bij aan de rijkdom van de natuur. Er komen meer soorten planten, bomen en dieren: zo verbetert de biodiversiteit. De groene voorzieningen verschillen in Harderwijk erg per wijk. Drielanden is opgezet met veel water en groen. In andere wijken is daar in het verleden niet altijd rekening mee gehouden. Voor de wijken Tinnegietier en Tweelingstad start de gemeente een pilot om met inwoners te zoeken naar mogelijkheden voor vergroening. Daarbij kijken we naar vergroening van speel- en wandelvoorzieningen, ruimtes rond openbare parkeerplekken en vuilstortcontainers. Ook schoolpleinen zijn onderdeel van deze aanpak.

- + Plagen, zoals die van de eikenprocessierups, bestrijden we natuurvriendelijk.
- + De gemeente stimuleert de vergroening van tuinen in samenwerking met lokale ondernemers.
- + Er komt een actieplan 'aanleg groene daken' en de gemeente geeft zelf het goede voorbeeld.

Leven met water

Extremere buien veroorzaken steeds vaker overlast en schade. Ook nemen lange droge, hete periodes toe. Daarom moeten we slimmer omgaan met opslag en gebruik van (regen)water. Regentonnen en minder betegeling in tuinen helpt bij de afvoer van water en verkoeling. De gemeente blijft inwoners stimuleren om tuinen te vergroenen en voert hiervoor jaarlijks een campagne. Onderhoud van het riool en de afvoer van water zijn noodzakelijk en ontzien we daarom bij bezuinigingen.

- + De gemeente faciliteert inwoners om inwoners om regenwater op te vangen en te hergebruiken.
- + Bij nieuwbouw zetten we in op zoveel mogelijk een aparte afvoer en hergebruik van regenwater.

Energie en warmte

De ChristenUnie zet in op meer lokale energieopwekking, door zoveel mogelijk zonnepanelen op daken te leggen. Gemeente en ondernemers nemen daarin het voortouw door gemeentelijke gebouwen en bedrijfspanden op het industrieterrein zoveel mogelijk zon te laten opvangen. Ook het plaatsen van windmolens op het industrieterrein draagt bij aan de lokale energieopbrengsten. Belangrijk is dat omwonenden nauw betrokken worden bij plannen voor energieopwekking door windmolens.

De ChristenUnie vindt het belangrijk zorgvuldig met zonne-energie projecten om te gaan, omdat die ten koste kunnen gaan van landbouwgrond en natuur. De zonneladder die de gemeente heeft ontwikkeld, is hiervoor een goede leidraad. We richten ons eerst op het plaatsen van zonnepanelen op lege daken van gebouwen in Harderwijk.

De gemeente houdt de regie op de energietransitie en zorgt dat het doel haalbaar en betaalbaar is voor alle inwoners en iedereen de overstap mee kan maken. Ook de mensen met een kleine portemonnee moeten deze stap kunnen maken.

Enthousiaste inwoners die samen een energiecoöperatie vormen brengen de energietransitie dichterbij mensen en maken lokaal eigendom mogelijk. (Financiële) participatie zorgt ervoor dat lusten en lasten eerlijker worden verdeeld en kan op allerlei manieren. Endura en/of andere energiecoöperaties moeten voor de gemeente een primaire gesprekspartner zijn. Ook verdienen zij als het nodig is praktische en financiële ondersteuning.

Isolatie is een belangrijke vorm van energiebesparing. De ChristenUnie wil daarom inzetten op een goede voorlichting hierover en de inzet van energiecoaches die inwoners concreet van advies voorzien. Hierbij krijgen oudere wijken voorrang boven nieuwbouwwijken. Bewoners van huizen die slecht geïsoleerd zijn krijgen voorrang bij de verdeling van budgetten voor energietransitie.

- ⊕ Inwoners kunnen participeren via coöperaties bij het opwekken van duurzame energie: wind, zon en warmte.
- ⊕ Inwoners van Harderwijk krijgen 1 loket voor zowel technische als financiële arrangementen om hun woning aan te passen.
- ⊕ De gemeente verstrekt duurzaamheidsleningen of wijst inwoners de weg naar mogelijkheden voor financiële ondersteuning bij verduurzaming.
- ⊕ Er is in Harderwijk geen energiearmoede. Waar dat toch dreigt, schiet de gemeente te hulp met voorlichting en praktische hulp.
- ⊕ De gemeente neemt het voortouw door op alle gemeentelijke gebouwen, indien mogelijk, zonnepanelen te plaatsen.
- ⊕ In de komende raadsperiode maken we het gemeentelijke inkoopbeleid volledig duurzaam en eerlijk: 100% schone energie uit Nederland en producten die voldoen aan de regels van eerlijke handel.
- ⊕ De gemeente maakt samen met de woningcorporaties een plan om alle sociale huurwoningen te verduurzamen, waar mogelijk naar nul-op-de-meter. Uitgangspunt daarbij is zoveel mogelijk gelijkblijvende energielasten.
- ⊕ Het stoken van hout in kachels, binnen en buiten, wordt ontmoedigd en we zorgen voor goede voorlichting over het nut van houtrookfilters.

Inzameling herbruikbare grondstoffen

De hoeveelheid onbruikbaar afval moet omlaag. Grondstoffen in ons afval willen wij niet verspillen, maar terugwinnen en hergebruiken. De gemeente moet oog houden voor en ondersteuning bieden aan de mensen die de gevraagde veranderingen moeilijk of niet zelf kunnen maken. We kunnen dit niet zonder samenwerking met en enthousiasme van onze inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven.

De normen voor afvalscheiding worden steeds strenger en kosten voor afvalverwerking steeds hoger. In 2025 mag er nog 30 kilo niet herbruikbaar restafval per persoon per jaar zijn. Het grootste deel van het huidige afval is waardevol als grondstof. Daarom mogen we dat niet verloren laten gaan. Tegelijk is het belangrijk om de productie van afval zoveel mogelijk tegen te gaan. Daarom wil de ChristenUnie een stevig beroep doen op ondernemers en winkeliers om de hoeveelheid verpakkingsafval terug te dringen. De gemeente werkt met ondernemers en winkeliers aan een plan hiervoor.

De inzameling van afval is in Harderwijk de laatste jaren veranderd. Het proces Van Afval Naar Grondstof

(VANG) is niet klaar met een ander systeem. Goede voorlichting over makkelijke manieren voor afvalvermindering door huishoudens biedt veel kansen. Wat je niet in huis haalt, hoef je ook niet weg te gooien.

- + Het milieupark is dé plek waar grondstoffen een nieuw leven kunnen krijgen. Er komt daar ook ruimte voor het verzamelen van goederen voor kringloop- en repaircafé.
- + Er komt een label voor winkels die verpakkingsafval beperken en/of verzamelen.
- + Harderwijk doet mee aan landelijke bewustwordingsacties rond het voorkomen, scheiden en hergebruiken van afval, zwerfvuil en compost.
- + Bij aanbesteding neemt de gemeente op dat grondstoffen aan het eind van de levenscyclus eenvoudig te scheiden en herbruikbaar moeten zijn.

Hoofdstuk 3

Wonen en ruimte

Waar staat de ChristenUnie voor?

Ieder mens heeft ruimte nodig. Ruimte om te wonen, te werken, te reizen en te recreëren. Maar de ruimte is beperkt, belangen botsen. Natuur, stikstof, woningnood, klimaat en economie, produceren en consumeren, de keuzes van de ChristenUnie zijn ingegeven door het beschermen van het natuurlijk evenwicht dat God in de schepping heeft gelegd. Duurzaam ruimtegebruik is het uitgangspunt.

Wonen gaat over zoveel meer dan stenen stapelen. Wonen gaat over samenleven, over samenhang, over gemeenschappen in een straat, buurt of wijk. De ChristenUnie knokt voor de kansen van starters en jonge gezinnen, voor waardig wonen voor ouderen, voor betaalbaar en duurzaam wonen voor iedereen.

Wonen

Een goed en betaalbaar huis in een prettige wijk, dat is voor ons allemaal belangrijk. De ChristenUnie wil dat de gemeente Harderwijk met toekomstgericht woningbeleid de woningmarkt stimuleert, zodat starters een steuntje in de rug krijgen, er voldoende passende huurwoningen zijn en er ruimte is voor particuliere (nieuw)bouw.

Keuzes die we nu maken, hebben gevolgen voor de leefomgeving van toekomstige generaties. De gemeente heeft hierin een belangrijke regierol. In onze gemeente liggen de komende jaren mooie kansen voor herontwikkeling van ruimte binnen de bebouwde kom: de locatie van Flora Jozina en de Welkoop, de herbouw op het Randmeer-terrein, de ontwikkelingen rond de Verkeersweg en het Morgencollege, Harderweide, Nieuw Weiburg en Kranenburg Noord. Daarnaast zien we kans voor het ontwikkelen van het Eendengebied. Hiervoor moet de gemeente op korte termijn met plannen komen.

De ChristenUnie wil niet alleen bouwen voor de nood van nu, maar ook voor de toekomst. Woningen bouw je tenslotte niet voor 10 jaar. Daarom is het van belang goede keuzes te maken in het soort woningen en de manier waarop we de nieuwbouwprojecten inrichten. De ChristenUnie kijkt daarbij altijd naar de volgende aspecten: vraag, duurzaamheid en leefbaarheid.

De huidige vraag is enorm. Voor een snelle oplossing van de woningnood moeten we bouwen voor jongeren die willen starten. Maar mensen die nu starten op de woonmarkt willen op een later moment ook doorstromen. Investeren in het middensegment koop- en huurwoningen is dus ook belangrijk. Ouderen die door willen stromen naar een kleinere, meer levensloopbestendige woonruimte willen lang niet altijd naar een appartement verhuizen. Het toevoegen van seniorenwoningen in elk project maakt het mogelijk voor senioren om binnen de eigen wijk door te verhuizen.

Het aanbod pauze-woningen wil de ChristenUnie verhogen. Tijdelijke woonruimte om een crisissituatie het hoofd te kunnen bieden is belangrijk op momenten dat het leven ingewikkeld is.

Bouwen op eigen erf is voor het buitengebied een mooie kans om generaties samen te laten wonen en leven. De ChristenUnie wil dit zoveel mogelijk faciliteren. In Hierden zijn hiervan al mooie voorbeelden te zien. De zorg voor natuur en kwaliteit van de leefomgeving blijft uiteraard belangrijk. We vinden het be-

langrijk dat Hierden zijn eigenheid kan behouden en de groene omgeving niet aangetast wordt.

Voor woonwagenebewoners (of reizigers, zoals zij zichzelf noemen) is het woonwageneleven in familieverband een essentieel onderdeel van hun identiteit en cultuur. Het aantal woonwagens in Harderwijk is in de afgelopen 10 jaar gelijk gebleven, terwijl het aantal woningen fors is gegroeid. Om recht te doen aan onze woonwagenebewoners wil de ChristenUnie uitbreiding van het aantal standplaatsen. Het toewijzingsbeleid moet gebaseerd zijn op het afstammingsbeginsel. Uitbreiding van standplaatsen zorgt ook voor het vrijkomen van sociale huurwoningen.

- + Harderwijk bouwt gevarieerde woonwijken, voor meerdere generaties.
- + In elk project zijn woningen beschikbaar voor mensen met een fysieke beperking.
- + Het Eendengebied komt beschikbaar voor de ontwikkeling van woningen.
- + De gemeente bevordert de transformatie van kantoorgebouwen en leegstaande winkels naar woningen.
- + Om huurders beter te beschermen voert Harderwijk een verhuurvergunning in.
- + Ter bescherming van de positie van starters voert Harderwijk een zelfbewoningsplicht in.
- + We stimuleren bouwen in Collectief Particulier Opdrachtgeverschap.
- + Woningen in Harderwijk worden duurzaam gebouwd en de gemeente zet in op verduurzaming van bestaande woningen. (nul-op-de-meter)
- + De duurzaamheidslening is in Harderwijk beschikbaar.

Ruimte

De openbare ruimte is van ons allemaal. Iedereen wil een leefomgeving waar het prettig wonen, werken en recreëren is. De straatverlichting werkt, de straat ligt er netjes bij, er zijn bosjes en grasvelden. Hierdoor kunnen we wandelen, spelen, hardlopen of fitnessen in de buitenruimte. Deze ruimte moet voor iedereen goed toegankelijk zijn. Er mogen geen obstakels zijn voor kindwagens, rollators, rolstoelen en blinden-stokken.

De ChristenUnie is voor een hondenbeleid met duidelijke afspraken die helder te communiceren en goed te handhaven zijn. Binnen de bebouwde kom altijd een opruimplicht en de hond altijd aangelijnd vermindert de ervaren overlast. Met losloopgebieden en –rennen krijgen honden de bewegingsruimte die ze nodig hebben. De hondenbelasting kan worden verlaagd als de overlast afneemt.

Ook Harderwijk moet zich voorbereiden op klimaatverandering. Er komen meer hoosbuien en meer hittegolven. Juist bij de inrichting van de openbare ruimte moeten daar nu keuzes in gemaakt worden.

- + De openbare ruimte geeft ruimte aan water en groen om klimaatverandering te kunnen vangen.
- + Er komt een subsidie voor particulieren die tuinen en platte daken vergroenen.
- + We willen meer mogelijkheden om moestuinen en plukfruitlocaties te beginnen. Delen van het gemeentegroen willen we hiervoor beschikbaar stellen.
- + Bij openbare ondergrondse afvalcontainers plaatst de gemeente zoveel mogelijk groen en bloemen om op een positieve manier zwerfafval tegen te gaan.
- + We stimuleren groene schoolpleinen.
- + Elke wijk heeft groene, uitdagende speelplekken.

Omgevingswet

Per 1 juli 2022 komt een nieuwe wet: de Omgevingswet. Doel van deze wet is het eenvoudiger maken van regels en meer ruimte bieden voor participatie. De nieuwe wet moet bestaande wetten vervangen en zorgen voor een integrale én gebiedsgerichte benadering. De overgang naar de Omgevingswet is een enorme operatie die niet alleen het ruimtelijke domein aangaat maar ook het sociale- en gezondheidsdomein.

- + De ChristenUnie wil sterk inzetten op de participatie van burgers bij het maken van het omgevingsplan in de wijken.

- + Een goed werkend DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet) is cruciaal. De gemeente zorgt voor een goede ondersteuning van burgers die niet (zo) digitaal vaardig zijn. Hun stem moet ook gehoord worden.

Natuur

De ChristenUnie zet zich in voor het behoud van het landschap, de plattelandscultuur in het buitengebied van Hierden en voor de bescherming van het milieu en de biodiversiteit. Er zijn regels nodig om de natuur te beschermen. De gemeente moet bijdragen aan behoud, verbetering en een harmonieuze ontwikkeling van de leefomgeving. Het buitengebied van Hierden heeft hierin een bijzondere positie. Het open karakter, gecombineerd met de nabijheid van bos en water geeft Hierden een eigen biodiversiteit. Die moeten we beschermen.

- + Door aanleg en onderhoud van goede wandel- en fietspaden blijft de Veluwe voor iedereen toegankelijk.
- + We voeren geen betaald parkeren in voor natuurgebieden op de Veluwe.

Hoofdstuk 4

Zorg

Waar staat de ChristenUnie voor

We maken allemaal deel uit van een of meerdere netwerken, zoals gezinnen, klassen in scholen, vriendengroepen, verenigingen, geloofsgemeenschappen, de straat en de buurt, online netwerken en sociale media. Tegelijk is er sprake van individualisme en van eenzaamheid en zijn er mensen die niet mee kunnen komen. De coronacrisis heeft dit nog versterkt. Er ontstonden in die periode ook mooie initiatieven waarin mensen naar elkaar omzagen. Er zit kracht in Harderwijk en Hierden. De ChristenUnie blijft inzetten op een samenleving waar mensen naar elkaar omzien. Tegelijk moet de gemeente zorgen voor passende ondersteuning en hulp aan mensen die het niet op eigen kracht redden. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat we in Harderwijk extra gaan investeren in preventie en vroegsignalering. Want voorkomen is beter dan genezen. Maatwerk is voor de ChristenUnie een belangrijk principe.

Gezondheid

Gezondheid is cruciaal voor mensen, want gezondheid heeft invloed op prestaties op school, op het werk en in de maatschappij. Een gezonde leefstijl is eerst en vooral een verantwoordelijkheid van mensen zelf, maar gaat ook de maatschappij aan. Door te investeren in preventie zorgen we ervoor dat mensen (langer) gezond blijven. De ChristenUnie wil dat preventie in het lokale gezondheidsbeleid een belangrijke plek krijgt. De laatste jaren zijn de sportparken rookvrij geworden. Maar nog te veel tieners beginnen met roken. De ChristenUnie blijft zich hard maken om roken in het zicht van kinderen en tieners zoveel mogelijk uit te bannen. En is daarom voorstander van rookvrije terrassen.

- + Hulp bij verslavingsproblematiek is altijd dichtbij.
- + We zetten verder in op het verbieden van lachgas.
- + We zetten in op een rookvrije openbare ruimte.

Zorg voor inwoners in kwetsbare situaties

De ChristenUnie is groot voorstander van zorg die dichtbij is georganiseerd. Zorg op een menselijke schaal, bereikbaar en met een menselijk gezicht. In toenemende mate wordt er een beroep gedaan op hulpverlening binnen de kerken. Deze constructieve rol en toegevoegde waarde vraagt versterking van de contacten tussen gemeente en kerken (diaconieën).

Het aantal personen met verward gedrag op straat neemt toe. Er zijn veel minder GGZ-bedden en problemen worden niet altijd tijdig herkend en soms blijft hulp uit. De ChristenUnie wil bijsturen waar nodig. Daarbij zet de gemeente in op vernieuwende vormen van zorg.

Dagbesteding en respijtzorg zijn belangrijk om overbelasting van mantelzorgers te voorkomen. Daarom moeten deze voorzieningen in Harderwijk beschikbaar zijn voor inwoners en hun mantelzorgers. De mantelzorgwaardering is belangrijk maar moet beter toegankelijk worden. De gemeente stimuleert vrijwilligersinitiatieven om mantelzorgers te ontlasten.

De gemeente heeft de verplichting mensen die door wat voor oorzaak dan ook geen dak boven het hoofd

hebben, opvang te bieden. Opvang heeft als doel te voorzien in basisbehoeften, mensen tot rust te laten komen en vervolgens te begeleiden naar noodzakelijke hulp en uiteindelijk weer naar zelfstandigheid. Ons uitgangspunt is: in Harderwijk slaapt niemand gedwongen op straat.

- + Het voorzieningenniveau voor bewegen is evenredig verdeeld over de verschillende wijken.
- + Zorg voor inwoners regelen we zo eenvoudig mogelijk. Er is waar mogelijk één beschikking voor zowel Wmo, jeugdhulp, participatiewet en minimabeleid.
- + Als zorg niet via een Zorg-in-natura (ZIN) contract geleverd kan worden of mensen willen eigen keuzes maken in zorg dan blijft een persoonsgebonden budget (pgb) mogelijk.
- + Voorzieningen voor meervoudig gehandicapte kinderen zijn ook beschikbaar voor kinderen die thuis door hun ouders verzorgd worden. Voor hen moet de mogelijkheid zijn om ondersteunende materialen gericht op ontwikkeling te kunnen huren/lenen.
- + De gemeente Harderwijk werkt in overleg met onderwijs, bibliotheken en wijkteams aan de aanpak van (digitale) laaggeletterdheid.
- + De gemeente zorgt voor goede coördinatie van informele zorg en betreft hier ook kerken, moskeeën en maatschappelijke organisaties bij.
- + In Harderwijk minimaliseren we regels en drempels bij het aanvragen van een mantelzorgwoning en als ook aanpassingen aan een huis.
- + Harderwijk is en blijft een dementievriendelijke gemeente door medewerkers een gerichte training Samen Dementievriendelijk aan te bieden, dementie in de samenleving bespreekbaar te maken en de juiste zorg en ondersteuning te bieden aan mensen met dementie en hun mantelzorger.
- + Er is voldoende en adequate opvang voor dak- en thuislozen.

Iedereen doet mee

De gemeente Harderwijk kent vele vrijwilligers en de ChristenUnie is trots op al het werk dat zij verzetten. Vrijwilligers zijn van onschatbare waarde voor onze samenleving. Daarom wil de ChristenUnie dat de gemeentelijke vrijwilligerswerk faciliteert en het vrijwilligers en organisaties/verenigingen niet moeilijker maakt door extra regels of beperkingen. Dit geldt voor het doen van vrijwilligerswerk naast een uitkering, maar ook voor het geven van mantelzorg naast een baan en het activeren van vluchtelingen door middel van vrijwilligerswerk.

Een inclusieve samenleving waarin ieder mens telt en mee kan doen. Dat is waar de ChristenUnie zich hard voor maakt. Er liggen voor verschillende doelgroepen nog fysieke, sociale of economische obstakels in de weg. Daarom is de ChristenUnie voorstander van een brede inclusieagenda die alle inwoners aangaat.

Ouderen betekenen veel voor onze samenleving. Ze hebben bijgedragen aan het functioneren van de samenleving zoals die nu is. Ouderen verdienen aandacht en steun, juist in deze tijd. Veel ouderen functioneren prima en weten lang hun weg zelfstandig of met zelf georganiseerde hulp of netwerken te vinden en willen graag zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen. Zorg moet zo dichtbij als mogelijk georganiseerd worden. Vaak ontstaat door lichamelijke of geestelijke klachten een verminderde mobiliteit. Eenzaamheid wordt zo een steeds groter risico.

- + De gemeente zorgt dat haar gebouwen en voorzieningen goed toegankelijk zijn voor alle inwoners.
- + De gemeente biedt actief visuele en auditieve hulpmiddelen aan bij bezoek aan het stadhuis of een gemeentelijke voorziening.
- + De spreekgestoeltes in de raadszaal zijn in hoogte verstelbaar en daarmee bereikbaar voor mensen in een rolstoel.
- + Gemeente sportverenigingen zorgen samen dat kinderen en volwassenen met een beperking in alle sporten kunnen meedoen.

20

Vluchtelingen

De gemeente heeft een verantwoordelijkheid als het gaat om goede opvang van vluchtelingen. Mensen die huis en haard hebben verlaten, moeten een veilig onderkomen krijgen. Daarom zijn we blij met zoveel vrijwilligers die zich al ruim vijf jaar inzetten om de bewoners van het AZC een goede tijd in Harderwijk te

geven. We zijn ons er ook van bewust dat het draagvlak soms kwetsbaar is. Een goed overleg met buurt en ondernemers blijft daarom belangrijk. De ChristenUnie pleit voor gespreide, kleinschalige opvang van vluchtelingen. Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV'ers) verdienen bijzondere aandacht. Veel van hen raken in de problemen en maken een opleiding niet af. Voor deze groep willen we in Harderwijk extra aandacht en begeleiding.

We willen we dat nieuwkomers zo snel mogelijk opgenomen worden in onze samenleving. Dat begint met de taal leren, maar ook dat gaat sneller en beter als nieuwkomers actief deelnemen aan de maatschappij. De ChristenUnie wil dat deskundige vrijwilligers van bijvoorbeeld Vluchtelingenwerk worden ingezet naast het werk van de klantmanagers om statushouders te helpen met integreren. Dit zal hen ook helpen om uit een sociaal isolement te blijven. Initiatieven als Kleurrijk Harderwijk blijven we steunen, ook financieel.

- ⊕ De gemeente neemt haar verantwoordelijkheid voor het, verspreid over de wijken, huisvesten van statushouders en haalt daarin de taakstelling die door de landelijke overheid is vastgesteld.
- ⊕ Activiteiten vanuit de samenleving, zoals maatjes-/buddyprojecten die taal en participatie van nieuwkomers bevorderen worden omarmd en ondersteund.
- ⊕ De gemeente schakelt het bedrijfsleven in en daagt hen uit statushouders in dienst te nemen.

Hoofdstuk 5

Gezin, jeugd en onderwijs

Waar staat de ChristenUnie voor?

Kinderen en jongeren hebben de toekomst. De ChristenUnie Harderwijk zet daarom in op veilige gezinnen, veilige scholen en veilige buurten. De ChristenUnie wil dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis onderwijs en zorg kunnen krijgen die past bij de cultuur, identiteit en achtergrond.

Investeren in gezinnen

Stabiele, sterke en liefdevolle gezinnen vormen de veilige basis voor gelukkige kinderen die zich goed ontwikkelen. Om de stabiliteit van gezinnen te ondersteunen wil de ChristenUnie dat ouders handvatten krijgen om te kunnen bouwen aan het ouderschap én aan hun relatie. De geboortezorg moet niet alleen gericht zijn op de lichamelijke voorbereiding op de komst van een kindje, maar ook op de mentale voorbereiding. De ChristenUnie wil dat de gemeente Harderwijk ouders ondersteunt door ouderschaps cursussen via het CJG aan te bieden. In Harderwijk gaan we met de Jeugdgezondheidszorg/GGD meer aandacht geven aan cursussen.

De afgelopen decennia is het aantal echtscheidingen en verbroken relaties fors toegenomen. Voor kinderen is de echtscheiding van hun ouders vaak bijzonder ingrijpend. Inzet op ondersteuning en preventie bij relatieproblemen, bijvoorbeeld via het programma 'Scheiden zonder schade', is nodig.

- + Ouderschaps cursussen en informatie over relatieondersteuning moeten laagdrempelig beschikbaar zijn en gericht zijn op mentale ondersteuning van ouders;
- + De gemeente geeft voorlichting over initiatieven van ouders die andere ouders ondersteunen, bijvoorbeeld via buurtgezinnen.

Effectieve ondersteuning

We zien een maatschappelijke ontwikkeling waarbij ouders steeds vaker een beroep doen op jeugdhulp. Tegelijkertijd zien we ook dat ouders en kinderen niet altijd op tijd de weg naar jeugdhulp vinden. Daarom pleit de ChristenUnie voor preventie en vroegsignalering. Jongeren en hun ouders zijn erbij gebaat dat op het juiste moment de juiste zorg beschikbaar is.

Het is belangrijk dat scholen in Harderwijk zich inzetten om uitval te voorkomen. Als dat toch dreigt te gebeuren, moet er snel contact zijn tussen gezin, school en jeugdzorg om hulp op te starten. Maatwerk is hierin leidend.

In het hulpverleningstraject willen we de eigen kracht en de netwerken van gezinnen inzetten en versterken. Jeugdzorg moet beschikbaar zijn voor alle kinderen en ouders die ondersteuning nodig hebben.

- + De ChristenUnie wil extra investeren in pleeggezinnen, gezinshuizen en steungezinnen om het aantal uithuisplaatsingen en opvang in instellingen terug te dringen en zwaardere hulpverleningstrajecten te voorkomen.
- + Het PGB blijft een mogelijkheid voor ouders om specialistische of identiteitsgebonden zorg in te kunnen kopen.

23

- + De gemeente zorgt, samen met de zorgpartners, voor continuïteit van zorg en ondersteuning als jongeren 18 jaar worden.
- + Multi-probleemgezinnen hebben één coördinator om een integrale aanpak te kunnen garanderen.
- + Inkoop van jeugdhulp gebeurt niet alleen op prijs, maar vooral op kwaliteit. De gemeenteraad stelt hiervoor duidelijke kaders op.
- + De gemeente start een campagne om het suïcidecentrum extra onder de aandacht te brengen bij jongeren en ouders.

Onderwijs

Voor kinderen en jongeren is het onderwijs een belangrijke plek. Het is een plek waar ze zich cognitief en sociaal ontwikkelen en waar ze andere kinderen en jongeren ontmoeten. Kernbegrippen voor goed onderwijs zijn keuzevrijheid, vertrouwen, verantwoordelijkheid en professionaliteit. Dit goede onderwijs willen we als lokale ChristenUnie ondersteunen waar dat binnen onze mogelijkheden ligt.

De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs. Het is daarbij belangrijk dat het onderwijs, preventie en jeugdhulp goed op elkaar afgestemd zijn en dat gezamenlijk datgene georganiseerd wordt wat voor leerlingen nodig is om zich optimaal te kunnen ontwikkelen. Voortijdig schoolverlaten leidt vaak tot een achterstand in die ontwikkeling. Daarom moet de gemeente maximaal inzetten op het voorkomen van schooluitval in samenwerking met de schoolbesturen en de jeugdzorg.

Waar dit mogelijk is, faciliteert de gemeente de vorming van de school als wijkvoorziening. Eén van de invullingen daarvan is een integraal kindcentrum (IKC). De Onderwijsvisie vormt de basis voor het toekomstgericht en toekomstbestendig onderwijs in onze gemeente. In deze visie zijn onderwijskundige ambities en ambities wat betreft onderwijshuisvesting opgenomen. De komende jaren is een aantal schoolgebouwen aan vernieuwing en renovatie toe. Daarbij zetten we in op duurzaamheid en gezondheid. Het belang van een gezond binnenklimaat in schoolgebouw is door de coronacrisis goed duidelijk geworden.

Er ontstaan regelmatig problemen bij de overgang van kinderen en jongeren van de ene naar de andere vorm van onderwijs. De gemeente ziet toe op goede samenwerking tussen voor- en vroegschoolse voorzieningen en het onderwijs, maar ook de samenwerking tussen het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs en het onderwijs dat daarop volgt.

De ChristenUnie vindt het belangrijk dat onderwijs, overheid en arbeidsmarkt in Harderwijk (nog) meer gaan samenwerken. De gemeente kan de verbindende schakel te zijn tussen het onderwijs en het bedrijfsleven. Mede gelet op de vraag vanuit het bedrijfsleven stimuleert de gemeente de 'doorlopende leerlijn' in het technisch onderwijs: primair onderwijs, VMBO, MBO.

- + Harderwijk wordt dé onderwijsstad in de regio voor VMBO- en MBO-opleidingen.
- + De nieuwe onderwijsboulevard wordt het uithangbord voor een goede samenwerking tussen overheid, onderwijs en bedrijfsleven.
- + In Harderwijk krijgen kwetsbare jongeren uit het speciaal onderwijs de juiste begeleiding naar een waardevolle plek in onze samenleving.
- + Er komt extra begeleiding vanuit het wijkteam in samenwerking met het onderwijs voor overbelaste jongeren die door een complexe thuissituatie niet of weinig naar school gaan.
- + De samenwerking tussen de bibliotheek en de basisscholen blijft in stand: op elke basisschool is een ruim en wisselend aanbod van bibliotheekboeken aanwezig.

Hoofdstuk 6

Economie, werk en inkomen

Waar staat de ChristenUnie voor?

Bedrijven en ondernemers zijn van grote waarde voor onze economie en leefbaarheid. Ze creëren werk en zorgen voor innovaties. Een sterke economie is een randvoorwaarde en een middel om andere doelen te realiseren. De economie draait niet alleen om groei en consumeren, maar ook om de kwaliteit van leven. Een economie is volgens de ChristenUnie pas gezond als iedereen een kans krijgt en verantwoordelijkheid neemt, werken en vrije tijd in balans zijn en groei groen is.

Bloeiende binnenstad en levendige winkelgebieden

De ChristenUnie zet in op een levendige en aantrekkelijke binnenstad. De binnenstad biedt veel verschillende functies die de ChristenUnie optimaal wil benutten, zoals wonen, winkelen, cultuur en horeca. De aantrekkelijkheid van de binnenstad wordt vergroot door groen, kunst en water. Door de vernieuwing van het Stadsmuseum is de rijke cultuurhistorie van Harderwijk meer zichtbaar en tastbaar gemaakt voor bezoekers van de binnenstad.

Het winkelgebied heeft een belangrijke functie voor de binnenstad en de aantrekkelijkheid van de binnenstad. De ChristenUnie zet in op zoveel mogelijk diversiteit in het winkelaanbod. De leegstand kan teruggedrongen worden door de overgang van winkel- naar woonbestemming mogelijk te maken.

De ChristenUnie staat voor een goede bereikbaarheid van de binnenstad en de andere winkelgebieden. Hierbij moet aandacht zijn voor de verschillende vormen van vervoer. Ook voor ouderen en voor mensen met een beperking moeten de binnenstad en wijkwinkelcentra toegankelijk zijn.

De ChristenUnie ziet kansen voor een verlevendiging van de binnenstad door ruimte te geven aan lokale en regionale ondernemers. We kunnen ruimte geven aan lokale kunstenaars om op een zichtbare locatie hun werk te tonen of een tijdelijk atelier te starten.

De ChristenUnie hecht sterk aan gezamenlijke rustmomenten in de hectiek van ons moderne leven. Voor veel ondernemers, werknemers en hun gezinnen is de vrije zondag een waardevol moment in de week voor ontspanning en ontmoeting, ook voor geloofsbeleving en verdieping. Voor deze waarde maakt de ChristenUnie zich sterk bij het maken van afspraken over openingstijden op zondagen. De vrijheid van de een, mag niet ten koste gaan van de vrijheid van een ander, maar houdt rekening met de ander. Een grote meerderheid van de ondernemers heeft geen behoefte aan uitbreiding van de huidige openingstijden. De huidige situatie handhaven is voor de ChristenUnie het uitgangspunt.

- + De gemeente blijft investeren in de toegankelijkheid van de binnenstad en de wijkwinkelcentra voor ouderen en mensen met een beperking.
- + In de binnenstad en wijkwinkelcentra zijn voldoende openbare toiletten zijn toegankelijk. Ondernemers die toegankelijk zijn voor bezoekers met medische noodzaak krijgen een vignet.
- + Vanaf 2025 moet emissieloze bevoorrading van winkels in de binnenstad en de wijkwinkelcentra mogelijk zijn gemaakt.

Duurzame bedrijventerreinen

De lokale overheid speelt, samen met kennisinstellingen, het bedrijfsleven en andere overheden, een belangrijke rol in de versterking van de regionale arbeidsmarkt en de (regionale) circulaire economie. Het MKB is onmisbaar voor werkgelegenheid, voor de lokale economie, voor ontwikkelingen van producten en voor de leefbaarheid.

De bedrijventerreinen in Harderwijk zijn een visitekaartje van de gemeente. Het zijn de plaatsen waar geld verdiend wordt, ondernemers elkaar ontmoeten en banen worden gecreëerd, maar ook plaatsen waar inwoners de hele dag verblijven om te werken. Met ondernemers zoekt de gemeente naar verduurzaming van panden en logistiek.

- + Gemeentelijke inkoop doen we in Harderwijk zoveel mogelijk lokaal of regionaal. En de gemeente blijft de campagne Koop Lokaal voeren.
- + Bedrijventerreinen moeten goed bereikbaar zijn en goede (digitale) faciliteiten hebben. Hierbij is speciaal aandacht voor de ontwikkeling van bedrijventerrein Overveld.
- + Bedrijventerreinen zijn duurzaam ingericht en aantrekkelijk door groene ruimtes toe te voegen zodat er gesport en gewandeld kan worden in de pauzes en avonduren.

Arbeidsmarkt

Economie en werk nemen een belangrijke plaats in onze maatschappij. Meedoen moet voor iedereen mogelijk zijn. Hiertoe stimuleert de gemeente het bedrijfsleven om zich samen met het (beroeps)onderwijs actief in te zetten voor een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Er is veel behoefte aan praktisch geschoolde werknemers.

Voor mensen met een beperking moet het vanzelfsprekend om hun talenten in te zetten. Of dit nu betaald of vrijwillig werk is. Mensen met een beperking verdienen aandacht en begeleiding op de werkvloer door een coach of een collega die kennis heeft van de problemen die ze dagelijks ervaren. Dit zorgt voor meer begrip en werkplezier. Het is daarbij belangrijk dat de gemeente Harderwijk deze ondersteuning aanbiedt. Daarbij zijn we alert op het misbruik van 'gratis werk', zoals werkervaringsplaatsen, dat ten koste gaat van reguliere arbeidsplaatsen. Re-integratietrajecten die de kansen op betaald werk aantoonbaar verhogen moeten juist worden gestimuleerd.

In Harderwijk zijn we alert op arbeidsdiscriminatie op welke grond dan ook. De gemeente zelf moet daarbij ook oog hebben voor ongelijkheid in eigen beleid. Vrijwilligerswerk of op een andere manier participeren in de samenleving is heel waardevol. De gemeente neemt, in samenwerking met het bedrijfsleven, verantwoordelijkheid voor voldoende participatiebanen. De ChristenUnie wil dat er in het bijzonder aandacht is voor de re-integratie van 55-plussers, omdat deze groep aan andere aanpak vraagt.

- + De gemeente investeert in sociaal ondernemers die mensen aan het werk helpen.
- + De gemeente zet binnen de arbeidsmarktregio in op een goede aansluiting van het onderwijs en het bedrijfsleven.

Armoede en preventie

Mensen zijn zelf verantwoordelijk om goed met geld om te gaan. Maar als er een vicieuze cirkel van achterstand dreigt te ontstaan, moet de gemeente helpen deze te doorbreken. De ChristenUnie wil armoede en de gevolgen ervan bestrijden, in het bijzonder wanneer dit gezinnen en kinderen treft. Omdat voorkomen nog altijd beter is dan genezen, moet maximaal worden ingezet op preventie en vroegsignalering.

Van schulden afkomen is ingewikkeld en veroorzaakt vaak ook andere problemen. De ChristenUnie wil dat mensen een nieuwe kans kunnen krijgen. Dat vraagt om een persoonsgerichte aanpak, gebaseerd op maatwerk waarbij de eigen verantwoordelijkheid wordt versterkt.

- + De toegang tot preventief budgetbeheer voor kwetsbare groepen wordt zo laagdrempelig mogelijk gemaakt.
- + Na aanmelding moet iemand binnen twee weken bij de schuldhulpverlening terecht kunnen.
- + De gemeente Harderwijk biedt een één-loket-benadering en één-contactpersoon-benadering voor inwoners die ondersteuning nodig hebben op een of meer gebieden armoede, schulden, werk en bijstand.
- + Er is specifieke aandacht voor mensen in 'nieuwe armoede', zoals ZZP-ers of mensen met een baan die eigenlijk niet rond kunnen komen.

→
ERMELO 9,9
LEUVENUM 3,2

—
NUNSPEET 7,1
VIERHOUTEN 6,5
←

POLDIANS B.V. 05-95

←
HULSHORST 4,3
HARDERWIJK 9,9

—
STAKENBERG -
ELSPEET 4,-
—

Hoofdstuk 7

Mobiliteit

Vorrang voor fiets en voetganger

Goede wegen, wandelpaden, fietspaden en OV-verbindingen zijn noodzakelijk om economische, sociale en culturele activiteiten te ondernemen. Mobiliteit brengt mensen bij elkaar. Maar de groeiende mobiliteit mag niet ten koste gaan van onze leefomgeving. Fietsen en wandelen is goed voor de gezondheid. De helft van onze verplaatsingen gebeurt op korte afstand. Zeker in een compacte stad als Harderwijk kan dat prima op de fiets of zelfs lopend. De ChristenUnie gaat de komende vier jaar graag de uitdaging aan om van Harderwijk een nog betere fietsstad te maken.

Binnen de bebouwde kom van Harderwijk en Hierden zijn de basisvoorzieningen als winkels, sportverenigingen en zorgaanbieders meestal goed per fiets of lopend te bereiken. De veiligheid van deze routes verdient blijvende aandacht. Veel meer ouderen blijven mobiel door de opkomst van de elektrische fiets, jonge ouders vervoeren kinderen makkelijk per bakfiets. Dat is een mooie ontwikkeling maar vraagt ook extra aandacht voor het punt van veiligheid. Nieuwe fietspaden moeten zo breed mogelijk aangelegd worden. In de nieuw te ontwikkelen wijken Nieuw Weiburg, Kranenburg Noord en Harderweide moet de fietser en voetganger op één staan bij de inrichting van de ruimte. Ruimte geven aan de fietsen doet fietsen!

In elke woonwijk wordt 30 km per uur de norm. Heldere en voldoende verlichting op fietspaden, rond tunnels en bij openbare voorzieningen als wijkcentra en sportverenigingen is noodzakelijk. Voor korte ritten wordt de fiets de norm. Daarom wordt er bij de herinrichting van wegen zoveel mogelijk ruimte aan fietsers gegeven en is de auto te gast. De fietsstraat wordt ingevoerd op plekken waar dat kan.

De gemeente denkt mee met ondernemers over mogelijkheden om fietsen naar het werk te stimuleren. Het investeren in snelle fietsroutes kan inwoners uitdagen om richting Ermelo, Nunspeet en Zeewolde vaker de fiets te nemen.

In het verkeersveiligheidsplan blijven we alert op gevaarlijke situaties en zoeken naar snelle oplossingen waarbij vanuit de fietser en voetganger gedacht gaat worden en niet vanuit het perspectief van de auto.

- + Bij de herinrichting van wegen en wijken is het perspectief van fietsers en voetgangers leidend.
- + We zorgen voor voldoende stallingsruimte bij alle typen voorzieningen (winkels, horeca, sportterreinen, station). De fietsparkeerplaatsen op de boulevard worden verbeterd.
- + Op centrale plekken zijn oplaadpalen voor elektrische fietsen aanwezig.
- + Er komt een snelle fietsroute richting Ermelo, Nunspeet en Zeewolde.
- + Harderwijk geeft ruimte aan het concept elektrische deelscooters.

Openbaar vervoer en Intercity

De ChristenUnie Harderwijk zet zich al jaren in voor het realiseren van een keerspoor of een intercitystation. In samenwerking met de ChristenUnie Gelderland blijven we een lobby voeren om dit mogelijk te maken. Een goede combinatie van fiets en trein kan de druk op de A28 en andere verbindingswegen ontlasten. Hiervoor zoekt de gemeente contact met de provincie Gelderland en Flevoland.

- + De nieuw te bouwen wijken krijgen een goede openbaar vervoeraansluiting op minimaal het station en de binnenstad/ziekenhuis.
- + Station Harderwijk krijgt zo snel mogelijk een keerlus of intercity status.

De auto en parkeren

Als de fiets het uitgangspunt is in de bebouwde kom, dan betekent dat dat de auto zich aanpast. Hierbij moet de bereikbaarheid van brandweer en ambulance altijd meegewogen worden. De hulpdiensten mogen niet teveel belemmerd worden door de snelheidsbeperkende elementen in de weg.

De ChristenUnie wil dat vanaf 2025 het stadscentrum en de wijkwinkelcentra bevoorrad wordt door zero-emissie voertuigen en dat alle vuilniswagens in de gemeente uitstootvrij zijn. De diverse pakketdiensten die dagelijks door de woonwijken rijden leggen vele kilometers af, soms zelfs voor niets. Met het uitbreiden van het aantal pakketautomaten kan dit teruggedrongen worden. Hierbij wordt gezocht naar een 'natuurlijke' inpassing in bestaande muren. Losstaande automaten zorgen voor verrommeling van de openbare ruimte. Er wordt gehandhaafd op bezorgdiensten die gebruik maken van fietspaden en/of de snelheid in woonwijken overtreden.

Bij nieuwbouw gaan we in Harderwijk parkeren zo veel mogelijk centraal aan de rand van de wijk of woonblokken organiseren. Ook wil de ChristenUnie dat de gemeente het gebruik van deelauto's stimuleert waardoor er minder blik op straat komt. Ons doel is om woonstraten te vergroenen en autoluw in te richten. Zo krijgen fietsers en spelende kinderen daar het primaat.

Parkeren in de binnenstad is nu de eerste twee uur gratis. Dat is voor inwoners geen stimulans om de fiets te nemen voor een bezoek aan de eigen binnenstad. Het gratis parkeren in de binnenstad kost de gemeente jaarlijks veel geld. De ChristenUnie is voorstander van het halveren van het gratis parkeertarief. Met deze vrijgekomen middelen willen we het fietsparkeren stimuleren. Hiervoor moeten de fietsparkeerplaatsen goed te gebruiken zijn voor de nieuwe fietsmodellen. Om langparkeerders tegemoet te komen verlagen we het dagtarief.

Alle benzinestations in Harderwijk moeten een mogelijkheid krijgen voor het snelladen van auto's. De gemeente overlegt met ondernemers om op meer openbare parkeerterreinen snellaadpalen te plaatsen.

Als laden op eigen terrein voor inwoners niet mogelijk is dan is er in Harderwijk binnen een straal van 500 meter een openbare laadmogelijkheid beschikbaar. Het aantal laadpalen wordt uitgebreid en volgt de groei van het aantal elektrische auto's. Hiervoor mogen geen wachtlijsten zijn. De laadpalen krijgen bij voorkeur een plek aan de randen van wijken of worden geclusterd op parkeerterreinen. Er is dus geen recht op een laadpaal voor de eigen deur.

- + Er komt een volwaardige carpoolplaats aan de A28. Deze beschikt over een veilige stalling van (elektrische) fietsen. Ook zijn er snellaadpalen voor fiets en auto beschikbaar.
- + Parkeren in de binnenstad eerste uur gratis.
- + Er is in elke wijk voldoende aanbod van pakketautomaten op een centrale plek om de stroom aan bezorgdiensten in woonwijken terug te dringen.

Verkeersveiligheid

Uitgangspunt voor het inrichten van de verkeersinfrastructuur is het Duurzaam Veilig principe: wegen zo inrichten dat voor weggebruikers de maximumsnelheid al duidelijk blijkt uit de weginrichting en zij hun snelheid hieraan aanpassen. De maximumsnelheid binnen de bebouwde kom wordt 30 kilometer.

32

Het toenemend aantal snelle bezorgfietsen is positief. Hierdoor verdwijnen de vervuilende bezorgscooters meer en meer uit beeld. De snelheid van deze bezorgfietsen en het rijgedrag van de jonge bestuurders vraagt wel om aandacht. De ChristenUnie wil dat de gemeente in gesprek blijft met de horeca- en eetgelegenheden over veilig bezorgen.

De veiligheid van loop- en fietsroutes naar scholen blijft een aandachtspunt. De opstopping van aanrijroutes naar basisscholen leidt tot onveilige situaties, met name als het regent. Scholen stimuleren ouders hun kinderen zoveel als mogelijk per fiets naar school te brengen maar dat lijkt niet altijd te werken. De gemeente neemt in het verkeersveiligheidsplan specifiek de situaties rond de basisscholen mee. En werkt actief mee aan het realiseren van verkeerslessen op basisscholen en stimuleert dat scholen zich aansluiten bij het verkeersveiligheidslabel.

Hoofdstuk 8

Kunst, cultuur en sport

Waar staat de ChristenUnie voor

Kunst, cultuur en creativiteit verrijken het leven en de samenleving. Wij mensen vormen het beeld van God als creatieve Schepper. Die creativiteit kleurt ons leven en onze gemeente. Kunst kan confronteren, stilzetten, ontspannen, wakker schudden en verbinden.

In onze culturele instellingen werken professionals en amateurs samen aan het mooier maken van de Harderwijkse samenleving. Kunst en cultuur zijn eerst en vooral van en voor de samenleving. De overheid vervult een belangrijke rol door kunstzinnige en culturele uitingen mogelijk te maken en door hiervoor subsidies en faciliteiten te verstrekken.

Kunst en cultuur

Het is belangrijk dat er een toegankelijk aanbod van kunst en cultuur is. Voor alle leeftijden en doelgroepen. De ChristenUnie is voor cultuur in de breedte - bereikbaar en betaalbaar voor iedereen. We koesteren daarbij ons eigen erfgoed en onze eigen lokale geschiedenis.

Voor veel inwoners van Harderwijk is de bibliotheek dé toegang tot boeken, informatie, een cursus en een ontmoeting. Ook is de bibliotheek belangrijk als aanvulling op het leesonderwijs voor kinderen, laaggeletterden en nieuwkomers. De ChristenUnie is blij met de manier waarop de bibliotheek nu functioneert en spant zich in om de huidige voorzieningen te laten voortbestaan.

- + Cultuureducatie is en blijft voor alle kinderen beschikbaar, dichtbij en betaalbaar. Kinderen uit gezinnen met minder financiële middelen kunnen via het Jeugdfonds Sport en Cultuur korting krijgen of gratis deelnemen.
- + Een abonnement op de bibliotheek moet voor iedereen betaalbaar zijn.
- + De gemeente stimuleert samenwerking tussen scholen en culturele voorzieningen.

Binnenpodium

In 2017 heeft de gemeenteraad gekozen voor de stichting 'Stad als Podium' ('SAP') als centrale organisatie voor de stadsbrede programmering en promotie van podiumkunsten. De ChristenUnie is ervan overtuigd dat deze stichting een breed en toegankelijk aanbod qua kunst en cultuur kan verzorgen. De discussie over een binnenpodium in Harderwijk is inmiddels al (te) lang gaande. Om SAP de gelegenheid te geven zich verder te ontwikkelen, is ervoor gekozen om culturele voorstellingen tijdelijk te houden op het Bouw- en Infrapark. In de periode 2022-2026 dient een weloverwogen keuze te worden gemaakt waar een nieuwe theatervoorziening kan worden gerealiseerd. De ChristenUnie is voorstander van een binnenpodium waar kleine tot middelgrote voorstellingen mogelijk zijn en dat financieel zelfstandig kan functioneren. Een gebouw dat multifunctioneel te gebruiken is voor meerdere doeleinden heeft daarbij onze voorkeur. De plint bij het Waterfront is voor de ChristenUnie voorkeurslokatie. Theater en binnenstad kunnen elkaar versterken.

Monumenten en erfgoed

De gemeente Harderwijk kent veel monumenten, prachtige musea en verenigingen die zich inzetten om het

visserijverleden levend te houden en historische panden in mooie staat te houden. Daar is de ChristenUnie trots op. Het maakt onze gemeente tot een parel op de Veluwe. Goed onderhoud en beheer van erfgoed en monumenten vinden we belangrijk en moeten op een duurzame manier worden uitgevoerd. Daarbij gaat het om forse bedragen, juist vanwege de historie van de panden. De ChristenUnie ziet hier graag inzet op particuliere betrokkenheid en het aantrekken van fondsen. Het Stadsmuseum, het Marius van Dokkum-museum en de Visafslag vormen historische punten in de stad. Door deze nog beter te verbinden met andere historische en elementen in de stad kunnen we de inwoners en toeristen nog meer laten genieten van deze culturele schatten.

- ⊕ Historische gevels in de binnenstad moeten zoveel mogelijk elan terugkrijgen. Hiervoor wordt met ondernemers gekeken naar het terugdringen van reclame aan gevels en het oprichten van een gevelfonds.

Sport

Bij sporten gaan plezier en gezondheid hand in hand. Daarom kiest de ChristenUnie voor een toegankelijk sportbeleid waarbij iedereen kan meedoen. Sportverenigingen fungeren daarnaast als cement in de samenleving en verdienen onze steun. Ook voorzieningen in de wijken spelen daarbij een grote rol. Deze voorzieningen zijn nu niet goed verdeeld over de verschillende wijken. In nieuwbouwwijken is ruimte voor bewegen en spelen gelukkig standaard. In oudere wijken valt nog veel winst te halen. Als de omgeving uitnodigt om te bewegen gaan mensen meer naar buiten. Daarom ziet de ChristenUnie graag dat in alle wijken beweegroutes, sportvelden en buitenfitness apparaten op een goed niveau zijn. In beweging zijn dichtbij huis: het is voor iedereen belangrijk.

In 2020 is het lokale Sportakkoord ondertekend door een groot aantal maatschappelijke organisaties, sportverenigingen en de gemeente. Hierin zijn drie thema's benoemd: inclusief sporten en bewegen, vitale aanbieders en positieve sportcultuur en vaardig in bewegen. Deze drie thema's worden samen met de genoemde organisaties en verenigingen verder uitgewerkt om Harderwijk een nog sportievere, gezondere gemeente te maken.

- ⊕ Bij het plannen en bouwen van nieuwe wijken of inbreidingslocaties is er aandacht voor openbare beweegplekken of beweegroutes. Wijken krijgen de mogelijkheid om naast kinderspeeltoestellen ook te kiezen voor openbare fitnessapparaten.
- ⊕ Sport is voor alle kinderen beschikbaar - dichtbij en betaalbaar.
- ⊕ Sport en bewegen voor ouderen wordt een speerpunt in het gemeentelijke sportbeleid. Een uitbreiding van de beweegroute is hiervoor een goed middel.
- ⊕ In Harderwijk zorgen we ervoor dat er ook speeltuinen zijn voor kinderen met een beperking. Het lokale Sportakkoord wordt voortvarend uitgevoerd.
- ⊕ Alle sportaccommodaties moeten toegankelijk zijn voor mensen met een beperking.
- ⊕ Alcohol en sport gaan niet samen. Het alcoholgebruik in sportkantines tijdens en aansluitend aan sportactiviteiten wordt ontmoedigd.
- ⊕ Elk kind in Harderwijk heeft aan het einde van de basisschoolleeftijd het zwemdiploma. Schoolzwemmen blijft daarom beschikbaar voor kinderen van groep 5 en 6.

ChristenUnie

Harderwijk-Hierden

www.harderwijk.christenunie.nl
info@harderwijk.christenunie.nl